

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 31/08 -11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti D., a. s., so sídlom M., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Okresného riaditeľstva Policajného zboru Michalovce, Obvodného oddelenia Policajného zboru Michalovce sp. zn. ČVS: OPP-662/00-MI-2007 z 23. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti D., a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. januára 2008 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti D., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Okresného riaditeľstva Policajného zboru Michalovce, Obvodného oddelenia Policajného zboru Michalovce (ďalej len „okresné riaditeľstvo – obvodné oddelenie“) sp. zn. ČVS: OPP-662/00-MI-2007 z 23. novembra 2007 (ďalej aj „namietané rozhodnutie“).

Zo sťažnosti vyplynulo, že: „Sťažovateľ ako poškodená strana v trestnom konaní ČVS: ORP-662/00-MI-2007 vedenom na OP OO PZ SR Michalovce podľa § 31 Tr. por. vzniesol námietku z dôvodu pochybnosti zaujatosti poverenému príslušníkovi v celom trestnom konaní od jeho začiatku. Poverený príslušník PZ npor. M. P. sa Uznesením zo dňa 14. 11. 2007 nevyhlásil z vykonávania úkonov trestného konania. Proti tomu podal poškodený sťažnosť dňa 15. 11. 2007 o ktorej rozhodol jeho bezprostredne nadriadený uznesením zo dňa 23. 11. 2007, ktorú zamietol, lebo nie je dôvodná. Sťažnosť bola postúpená na prešetrenie príslušným kontrolným orgánom v zmysle zákona č. 152/1998 Zb. o sťažnostiach. Kontrolný orgán nám oznámil, že predmet sťažnosti nie je možné prešetriť, nakoľko sa jedná o tvrdenie proti tvrdeniu.

Orgán bezprostredne nadriadený orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, v tak významnej otázke svoj právny záver uvedený v rozhodnutí nijako skutkovo ani právne neodôvodnil, jeho konanie je pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov postihnuté takou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vyjadrenia dotknutého orgánu v odôvodnení uznesenia sú tak všeobecné, že sa im nedá oponovať konkrétnymi argumentmi.

Sťažovateľ podal sťažnosť v zmysle §§ 185 - 195 Tr. por. proti uzneseniu – na vylúčenie OČTK v zmysle § 31 - 32 Tr. por. a nie podľa § 152/1998 Z. z. o sťažnostiach, a túto procesnú sťažnosť nadriadený orgán delí na dve časti a sám sa nezaobrá jej vybavením.

To znamená, že postup pri vybavovaní sťažnosti, resp. pri prešetrení jej vybavenia podľa trestného poriadku v nijakom prípade nemožno považovať ratione materiae za vybavenie sťažnosti podľa zák. čl. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach.

Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť nadriadeného orgánu zaberat' sa účinne námietkami, argumentami a dôkaznými návrhmi s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

Nadriadený orgán nesplnil svoju povinnosť účinne sa zaberat' takýmito námietkami a argumentami sťažovateľa, ktoré majú význam pre rozhodnutie.

Ďalej nadriadený orgán bol povinný skúmať, či v prípade sťažovateľa existujú oprávnené pochybnosti o nezaujatosti povereného príslušníka PZ z objektívneho hľadiska, a tiež skúmať nestrannosť povereného príslušníka zo subjektívneho hľadiska.“

Sťažovateľka na základe uvedených dôvodov, citujúc zároveň z judikatúry ústavného súdu, dospela k záveru, že „*spôsob vybavenia jeho sťažnosti nebola procesným postupom zabezpečená podľa zákona Tr. por. č. 301/2005 Z. z.*“, v dôsledku čoho namietaným rozhodnutím boli podľa nej porušené jej označené práva.

Na základe uvedených skutočností sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd v danej veci rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že:

„1. Okresné riaditeľstvo - obvodné oddelenie PZ v Michalovciach svojím rozhodnutím porušilo základné právo sťažovateľa D. a. s. v M. na súdnu ochranu, ako aj na ochranu na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 (1), ako aj na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 (2) Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd na spravodlivé súdne konanie porušené bolo.

2. Zrušuje uznesenie Okresného riaditeľstva OO PZ v Michalovciach sp. zn.: ČVS: OPP-622/22-MI-2007 a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

Sťažovateľka zároveň žiadala ústavný súd aj o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo rozhodnutím okresného riaditeľstva – obvodného oddelenia sp. zn. ČVS: OPP-662/00-MI-2007 z 23. novembra 2007.

Ešte pred tým, než sa ústavný súd začne zaoberať materiálnou stránku veci, je vždy povinný preskúmať procesné náležitosti sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a predpoklady, sa ňou môže ústavný súd zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd, je jej subsidiarita. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov.

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio - inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

To znamená, že sťažnosť možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán

verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Na základe sťažnosti sťažovateľky z 15. novembra 2007 podanej proti uzneseniu okresného riaditeľstva - obvodného oddelenia sp. zn. ČVS: ORP-662/00-MI-2007 zo 14. novembra 2007, ktorým poverený príslušník okresného riaditeľstva nebol na základe námietky zaujatosti uplatnenej sťažovateľkou (ako poškodenou obchodnou spoločnosťou v trestnej veci podozrenia z prečinu krádeže podľa ustanovenia § 212 ods. 2 Trestného zákona) vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, rozhodol riaditeľ okresného riaditeľstva - obvodného oddelenia uznesením sp. zn. ČVS: OPP-662/00-MI-2007 z 23. novembra 2007 tak, že sťažnosť sťažovateľky ako nedôvodnú zamietol.

Ustanovenie § 210 Trestného poriadku upravuje okrem iného aj práva poškodeného kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo v skrátenom vyšetrovaní. Žiadosť poškodeného môže bezpochyby smerovať aj proti takým nedostatkom vo vyšetrovaní, ktoré spočívajú v tvrdení, že policajt nepostupoval v okolnostiach daného prípadu v súlade so zákonom.

Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Ak prokurátor zistí v postupe policajta nedostatky, môže ich odstrániť sám alebo dať na to pokyn policajtovi.

Podľa § 230 ods. 1 Trestného poriadku dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

Podľa § 230 ods. 2 Trestného poriadku je prokurátor pri výkone tohto dozoru okrem iného oprávnený

a) dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,

b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,

c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

d) vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,

e) zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

f) odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, a to aj miestne nepríslušnému policajtovi, alebo urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom.

Podľa § 230 ods. 3 ods. 3 Trestného poriadku prokurátor podľa citovaného ods. 2 písm. e) rozhoduje uznesením, ak zrušuje uznesenie policajta. Toto uznesenie sa doručuje obvinenému a poškodenému.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o prokuratúre podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre.

Podľa ustanovenia § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 35 ods. 2 zákona o prokuratúre prokurátor posudzuje podnet podľa obsahu, pričom prihliada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre je nadriadený prokurátor oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2 zákona o prokuratúre). Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Ústavný súd uznáva aj opakovaný podnet podľa zákona o prokuratúre ako účinný prostriedok ochrany základných práv vrátane tých práv, ktoré uplatnil sťažovateľ (m. m. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05).

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že nevyužitie podnetu (ale tiež opakovaného podnetu) podľa zákona o prokuratúre nemožno nahrádzať podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosť, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu príslušného orgánu činného v prípravnom konaní, resp. aj pred začatím trestného stíhania (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Vzhľadom na to ústavný súd zotrúva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že každý sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03).

Z obsahu sťažnosti ani z príloh k nej pripojených nevyplýva, že by sťažovateľka s odvolaním sa na § 210 v spojení s § 230 Trestného poriadku požiadala Okresnú prokuratúru v Michalovciach o preskúmanie postupu policajta (vyšetrovateľa).

Ústavný súd pripomína, že citované ustanovenia Trestného poriadku, ako aj zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľke právne prostriedky nápravy, ktorými sa môže domáhať preskúmania zákonnosti postupu okresného riaditeľstva - obvodného oddelenia v predmetnej veci, pokiaľ sa s jeho rozhodnutím nestotožnila. Je potrebné dodať, že ustanovenie § 31 zákona o prokuratúre sa týka všetkých konaní a postupov v ňom vymenovaných orgánov verejnej moci, ktoré sú pri výkone svojich právomocí povinné priamo aplikovať ústavu ako prameň práva vrátane úpravy základných práv a slobôd, ktorá je jej obsahom (čl. 152 ods. 4 ústavy). Žiadosť o preskúmanie postupu policajta, podnet aj opakovaný podnet zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa nimi zaoberať, vybaviť ich a spôsob vybavenia oznámiť žiadateľovi, a tak dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc prokurátora (prípadne následne nadriadeného, resp. generálneho prokurátora) záväzným pokynom nariadiť prijatie efektívnych opatrení v namietanej veci, ak by na základe podnetu sťažovateľky dospel k záveru, že označené rozhodnutie okresného riaditeľstva - obvodného oddelenia, príp. postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol v rozpore so zákonom.

Kedže v danom prípade sťažovateľka pred tým, než sa obrátila na ústavný súd so sťažnosťou, nepostupovala v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a nepreukázala ani netvrdila, že by tak neurobila z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), dospel ústavný súd k záveru, že jej sťažnosť nie je pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany jej základných práv prípustná, a preto o nej rozhodol (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre) tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal opodstatnenosťou v nej uvedených námietok.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2008